

Lieksan kaupungin lausunto Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Kaupunginhallitus 24.08.2026 § 180
475/03.00.00/2026

Valmistelija

Kaupunginjohtaja

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö pyytävät lausuntoja luonnoksesta Suomen kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on linjattu, että Suomi vastaa luontopolitiikallaan kansainvälisiin sitoumuksiin. Hallitus turvaa luontopääoman säilymisen osana vastuullista talouspolitiikkaa ja tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä. Hallitus asettaa kansalliset tavoitteet siten, että ne ovat yhteensovitettavissa yhteiskunnan muiden tarpeiden kanssa. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on otettava aina huomioon myös vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan.

Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Hallitusohjelman mukaisesti jatketaan kestävyiden eri ulottuvuudet yhteensovittavaa metsätaloutta, joka huomioi ihmiset, talouden ja ympäristön yhteiskunnan kehittyessä. Toimet luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi ovat osa kestävää metsänhoitoa. Metsäalan kilpailukykyisestä ja metsänomistajille kannustavasta toimintaympäristöstä pidetään huolta. Metsien käyttöä ei rajoiteta. Metsien suojelun on perustuttava maanomistajan vapaaehtoisuuteen.

Turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi. Ruoantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta, minkä tulee näkyä myös maataloustukien kohdentamisessa. Hyödynnetään turvepeltojen päästövähennyspotentiaali osana kustannustehokkaita toimia ruoantuotannon omavaraisuutta vaarantamatta ja maatalouden kannattavuutta heikentämättä.

Koko lausuntopyyntö löytyy lausuntopalvelu.fi:stä.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta 27.8.2026 mennessä.

Lieksan kaupungin lausunto

Yleiset kommentit ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Lieksan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua. Lieksan kaupungin kannalta merkittävin elinkeino on metsäteollisuus, ja kaupunki on myös suuri metsäomistaja, joten kaupungin lausunto painottuu metsän omistamiseen ja elinkeinokäytön näkökulmiin. Lieksan kaupunki ei ota kantaa suunnitelman osioihin, joihin sillä ei ole antaa asiantuntemusta.

Yleisesti Lieksan kaupunki toteaa, että kansallinen ennallistamissuunnitelma juuri metsätalouden osalta on lähetetty lausunnotte todella keskeneräisenä. Tässä vaiheessa luonnoksesta puuttuvat kokonaan metsätalouden ennallistamisen tavoitteet, luontotyyppien tulkinnat ja pinta-alaehdotukset eri luontotyypeille. Ilman

niitä on mahdotonta arvioida ennallistamissuunnitelman suoria tai välillisiä vaikutuksia Lieksan kaupungin metsäomaisuuden talouskäyttöön ja mm. Lieksan kunnan alueella sijaitsevien valtion metsien talouskäyttöön, sekä paikalliseen metsäsektoriin.

Vientivetoiset sahayritykset ovat tehneet Suomeen merkittäviä pitkäaikaisia investointeja. Investointien ja tuotannon edellytyksiä ovat ennakoitava sääntely, kustannuskilpailukyvyn vahvistuminen sekä sahatukin saatavuus. Yrityksille ratkaisevaa on puun saatavuus niiden omilla puunhankinta-alueilla. Mikäli puun saatavuutta rajoitetaan, tulee se aiheuttamaan merkittävän loven Suomen bruttokansantuotteeseen, mutta näkymään erityisesti itäisessä Suomessa talouden ja työllisyyden heikentymisenä.

Luonnos ei muodosta päätöksenteon kannalta riittävän täsmällistä, vaikutusarvioitua ja toimeenpanokelpoista suunnitelmaa. Luonnoksen taulukon 1 "Metsät" -rivi on jätetty kokonaan ilman pinta-alatietoja. Luonnoksessa ei ilmoiteta metsäluontotyyppien tavoitekokonaispinta-alaa, palauttamistarvetta, tuntemattomassa tai heikentyneessä tilassa olevaa pinta-alaa eikä ennallistamistavoitteita vuosille 2030 ja 2050. Tästä huolimatta luonnokseen sisältyy toimenpide-ehdotuksia, joilla voi olla huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Ilman metsäpinta-alatietoja ehdotusten mittakaavaa, kustannuksia ja vaikutuksia puun saatavuuteen ei voida arvioida. Kansallisesti olennaisia ratkaisuja ei tule jättää komission kanssa käytäviin neuvotteluihin. Suomen määritelmien, pinta-alojen, tavoitetasojen, keinojen, rahoituksen ja vaikutusten on oltava eduskunnan ja sidosryhmien arvioitavissa ennen niiden lukitsemista. Metsäisten direktiiviluontotyyppien tulkinnassa tulee käyttää ennallistamisasetuksen ja EU:n luontotyyppikäsikirjan mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa, minimoida kansantaloudelliset negatiiviset vaikutukset.

Luonnon tilaa voidaan parantaa aktiivisilla luonnonhoitotoimilla siten, että alue säilyy metsätalouskäytössä. Suojelua voidaan käyttää yhtenä keinona perustelluissa ja tarkasti rajatuissa tapauksissa, mutta sitä ei tule asettaa ennallistamisen oletusarvoiseksi toteuttamistavaksi. Talousmetsissä tulee ensisijaisesti hyödyntää kannustavia, vapaaehtoisia ja puuntuotannon kanssa yhteensopivia luonnonhoitokeinoja. Myös valtion mailla toimenpiteet on toteutettava siten, etteivät ne vähennä Metsähallituksen markkinoille tarjoaman puun määrää tai heikennä sahatukin alueellista saatavuutta.

Suomen tulee omassa kansallisessa päätöksenteossa ja direktiivien toimeenpanossa ja soveltamisessa käyttää kaikki liikkumavara siihen, että se suojelee maalleen keskeistä elinkeinoa.

Kommentit luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen tavoitteisiin (artiklan 4 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Metsäluontotyyppien määritelmät ratkaisevat ennallistamistarpeen mittakaavan, toimenpiteiden kohdentumisen ja kustannukset. Boreaalisten luonnonmetsien määritelmän tulee olla tarkkarajainen, maastossa todennettava ja sellainen, ettei se laajene koskemaan tavanomaisia talousmetsiä.

Kommentit meriekosysteemien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 5 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luvut 2-3)

-

Kaupunkiekosysteemialueiden rajauksiin liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

-

Kommentit jokien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 9 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)
Kommentit pölyttäjäkantojen ennallistamistavoitteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

-

Maatalousindikaattoreiden valintaan ja turvemaan määritelmään liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

-

Metsäindikaattoreiden valintaan liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

-

Kommentit heikentämättömyysvelvoitteen kansallisen toimeenpanon ja joustavaan soveltamiseen. Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto luku 6. Heikentämättömyysvelvoitteen kansallista toimeenpanoa valmistellaan erillisessä lakihankkeessa (<https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM022:00/2025>), josta järjestetään oma erillinen lausuntokierros valmistelun edetessä.

Heikentämättömyysvelvoitteen keskeisiä tulkintakysymyksiä ovat luontotyypin hyvän tilan määritelmä, merkittävän heikentämisen kynnys sekä kansallisen jouston käyttämisen edellytykset. Näitä käsitteitä ei tule jättää myöhemmän viranomaiskäytännön tai tapauskohtaisen päätöksenteon varaan, vaan niiden on oltava oikeudellisesti täsmällisiä, yhdenmukaisesti sovellettavia ja toimijoiden kannalta ennakoitavia.

Kommentit toimenpideluonnoksista

Kommentit erityisesti luontotyyppi ja lajitavoitteita (artikla 4) sekä jokien vapauttamista (artikla 9) tukeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Lieksan kaupunki kannattaa Helmi- ja METSO-ohjelmien hyödyntämistä ja niiden riittävän, pitkäjänteisen rahoituksen turvaamista. Toimet on kohdennettava ekologisesti vaikuttavimmille kohteille ja toteutettava maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuen. Ennallistamistoimien kohdentaminen valtionmaille ei saa heikentää Metsähallituksen puun tarjontaa.

Kommentit erityisesti meri- ja vesiekosysteemien (artikla 5) ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

-

Kommentit kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreää ja latvuspeittoa lisääviin toimenpiteisiin (artikla 8) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

-

Kommentit erityisesti pölyttäjäkantojen ja maatalousekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artiklat 10 ja 11) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

-

Kommentit erityisesti metsäekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artikla 12) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Kansalliseen metsästrategiaan ja alueellisiin metsäohjelmiin sisällytettävien metsäindikaattoritavoitteiden tulee olla strategisia ja ohjeellisia. Niistä ei saa muodostua alueellisia hakkuukiintiöitä, puunkäytön enimmäismääriä, lupamenettelyjä tai muuta puunhankintaa rajoittavaa viranomaisohjausta.

Metsäindikaattoreiden ja metsäluontotyyppien tilan parantamisen sisällyttäminen Metsähallituksen omistajapoliittisiin linjauksiin ja tulosohjaukseen edellyttää erillistä puuhuoltovaikutusten arviointia. Ohjauksella ei tule vähentää Metsähallituksen markkinoille tarjoaman puun määrää, heikentää sahatukin alueellista saatavuutta eikä vaarantaa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen sahojen puuhuoltoa. Metsäindikaattoreita tulee parantaa ensisijaisesti vapaaehtoisilla metsän- ja luonnonhoidon toimilla sekä kannustimilla, ei automaattisilla hakkuu- tai metsänkäsittelyrajoituksilla.

Metsätuholain muutoksilla ei saa heikentää mahdollisuuksia ehkäistä laajoja hyönteis-, sieni- tai muita metsätuhoja. Ratkaisujen tulee perustua alueelliseen ja tapauskohtaiseen riskiarvioon, maanomistajan suostumukseen ja vaikutusten seurantaan. Oikeus korjata tuhopuuta ja ryhtyä nopeasti metsätuhojen torjuntatoimiin on turvattava. Viereisille metsille tai muulle omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen vastuu- ja korvausperiaatteet on ratkaistava ennen muutosten toteuttamista.

Näitä vaihtoehtoja ei tule esittää ennallistamissuunnitelmassa valittuina tai oletettuina toimeenpanokeinoina ennen metsäluontotyyppien määritelmien vahvistamista, pinta-alatietojen täydentämistä, vaihtoehtoisten ohjauskeinojen vertailua ja kattavaa vaikutusarviointia. Vapaaehtoiset, kannustavat ja sopimusperusteiset keinot ovat ensisijaisia, ja sääntelyn tulee olla viimesijainen keino. Mahdolliset lakimuutokset on valmisteltava erillisinä hankkeina normaalissa parlamentaarisessa menettelyssä.

Suunnitelmaan tulee lisätä selvä kirjaus siitä, ettei suunnitelma itsessään merkitse päätöstä uusista metsien käyttörajoituksista, lisäsuojelualueista, alueellisista hakkuutavoitteista tai velvoittavista metsänkäsittelymenetelmistä. Tällaiset ratkaisut edellyttävät erillistä poliittista päätöksentekoa, lainsäädäntöä, vaikutusarviointia ja asianmukaisten korvausten järjestämistä.

Kommentit tietopuutteiden ja seurantavelvoitteiden täyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

-

Kommentit suunnitelman kustannuksiin ja rahoituspohjaa koskeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 5)

Luonnoksessa ennallistamistoimien kokonaiskustannuksiksi vuosina 2026–2050 arvioidaan noin 1,245 miljardia euroa vuodessa. Tästä valtion osuudeksi arvioidaan noin 906,6 miljoonaa euroa, yksityiseksi rahoitukseksi noin 208 miljoonaa euroa ja aiemmin toteutuneen kaltaiseksi EU-rahoitukseksi noin 131 miljoonaa euroa vuodessa.

Vuosien 2026–2031 kokonaiskustannuksiksi arvioidaan noin 5,5 miljardia euroa ja valtiontalouden kehystason ylittäväksi lisätarpeeksi noin 2,7

miljardia euroa eli keskimäärin noin 400 miljoonaa euroa vuodessa. Kustannusarvio voi olla metsien osalta puutteellinen, koska metsäindikaattorien tavoitetasot ja keskeiset metsäluontotyyppien tiedot päätetään myöhemmin. Suunnitelma ei saa sitoa Suomea tavoitteisiin, joiden toteutustapaa, kokonaiskustannusta tai rahoituslähdettä ei tunneta. Ennallistamistavoitteita ei tule vahvistaa ilman varmaa, eduskunnan hyväksymää rahoituspohjaa. Toimeenpanoa ei tule rakentaa epävarman EU-rahoituksen, valtion lisävelan tai velvoittavan yritysrahoituksen varaan.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Lisätietoja

Kaupunginjohtaja Pirre Seppänen, 040 1044 001,
sähköposti [pirre.seppanen\(at\)lieksa.fi](mailto:pirre.seppanen(at)lieksa.fi)

Jakelu

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö / lausuntopalvelut.fi